

УДК-111.32

Множинська Р. В.

канд. філос. н.,
доцент кафедри філософії та культурології
Київський національний університет
технологій та дизайну

ЕРАЗМ РОТТЕРДАМСЬКИЙ «ПОХВАЛА ГЛУПОТІ»

Безсмертна сатира «Похвала Глупоті» – найвідоміша в усьому доробку нідерландського гуманіста. Намір написати працю визрів у Еразма 1509 р по дорозі з Італії в Англію, куди він вирушив на запрошення англійських друзів. Прізвище Мора асоціювалося в Еразма з грецьким словом «моріа» – глупота, яке становило повний контраст до глибокої мудрості, ерудиції й культури англійського друга. Таке випадкове зіставлення осягло його думкою обрати собі за героя твору Глупоту. Такий задум, надзвичайно оригінальний і дотепний, відкривав перед автором необмежені можливості вільно, нібито від імені Глупоти, поглянути на сучасну дійсність, піддати нищівній критиці вади тогочасного суспільства. Твір написав у серпні 1509 р в Англії в гостинному домі Т. Мора протягом кількох днів у припливі творчого натхнення і видав у Парижі 1511 р. [1, с. 105].

Новаторством Еразма є те, що панегірик на честь Глупоти виголошується не від автора чи іншої особи, а вкладений в уста самої Глупоти. Гротескний характер твору посилюється тим, що Глупота виступає доречно, висловлює мудрі і влучні спостереження про суспільні недоліки того часу. Перед ним стоїть поважне завдання – висміяти все потворне й кумедне в людському житті для того, щоб розумний читач зробив із цього висновки для себе. [2, с. 15].

Еразм Роттердамський був найяскравішим представником руху гуманізму, який вніс величезний внесок у відродження цінностей Античності. Він відстоював право людини на щастя, радість і свободу. За своє життя Еразм Роттердамський (бл. 1469 – 1536) зазнав як слави найвидатнішого мислителя Європи, так і ганьби еретика-боягуза. Цей чоловік, підхоплений виром релігійних суперечок, наважився викривати брехню та лицемірство, які панували в католицькій церкві і серед тих, хто прагнув її реформи. Крім того, він відіграв ключову роль у формуванні релігійної картини Європи .

Головною проблемою його філософії були політика, релігія і буденне людське життя. А ось в історію культури Роттердамський увійшов як письменник знаменитої книги «Похвала Глупоті». Володіючи сатиричним даром, Еразм критикував дурість у всіх сферах життя людини. Його книга штовхає до роздумів на корінне питання в філософії: що ж являє собою істинна мудрість. «Похвалу Глупоті» Еразм присвятив найкращому своєму другу Т.Мору. Сатира Еразма Роттердамського висміює, що називається, справжнісіньку Дурість, яка вихваляє себе у всіх аспектах життєвих ситуацій. У деяких ситуаціях Еразм Роттердамський у своїй сатирі під Дурістю має на увазі протилежність розуму – почуття. А, як відомо без почуттів не може бути

щастя, насолоди і самого життя. Згідно сатири автора найважливіший принцип філософії – це парадоксальна загальна подвійність буття, головною етичною вимогою якого є «нічого надміру». Еразм Роттердамський, вихваляючи справжню дурість, вважав її обмеженою і односторонньою. Автор викриває державців в занепаді суспільства, а також виступає проти війни в будь-яких проявах. Він вважав її найганебнішим і тяжким проявом Дурниці. В даному аспекті Роттердамський побачив у війні деморалізуючу, руйнівну дію на тодішнє суспільство. Сатиричний гумор філософа торкнувся і схоластів, церковнослужителів і ченців [3, с. 81].

Отож, бачимо, що проблеми, які змалював у своєму творі Еразм Роттердамський притаманні людству здавна і, мабуть, ще довгі роки супроводжуватимуть розвиток життя на землі, якщо усі ми не усвідомимо їх і не почнемо з ними активно боротися. А починати треба з найменшого – з самого себе, з усвідомлення і виявлення цих вад самотужки. Еразм прагнув своєю творчістю підносити людей морально, облагороджувати їх, давати їм користь, служити не одному народові, а всьому людству [4, с. 64]. Мовна майстерність автора, його ясний, логічний, дохідливий, насичений дотепом стиль – неповторне явище, яке пояснює небуденну популярність його творчу і серед сучасників.

Список літератури

1. Еразм Роттердамський. Похвала Глупоті. Домашні бесіди / Пер. В.Д. Литвинова. К., 1993. 319 с.
2. Еразм Роттердамський // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. 742 с.
3. Микола Стороженко. Нарис історії Західно-Європейської літератури до кінця XVIII віку. Л. : Українсько-руська видавнича спілка, 1905. 381 с.
4. Н. Кочан. Роттердамський Еразм Дезідерій // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 643 с.